

DE LASWERELD EVOLUEERT VOORTDUREND!

LASCOORDINATIE: NU OOK ONDERDEEL VAN DE KLEINERE LASATELIERS

Een aantal jaren geleden was lascoördinatie nog voorbehouden voor grotere bedrijven die onderdelen produceren, meestal onderworpen aan een hoog risico tijdens gebruik, voor bijvoorbeeld de petrochemie, de luchtvaart of de drukvatensector. Vandaag zijn echter ook kmo's genoodzaakt om FabrieksProductieControle-systemen (FPC's) in te voeren voor de productie van schijnbaar eenvoudige componenten voor de bouwsector (EN1090), onderdelen van spoorwago's (EN 15085) ... waarbij lascoördinatie een belangrijk onderdeel is.

Ir. Renaud Lannoy, BIL

VERANDERING

De eisen van de EN1090 (o.a. het invoeren van een FPC systeem) of de EN15085 impliceren een behoorlijke verandering in de laswereld alsook van de verschillende actoren die hierin actief zijn:

- Staalhandelaars zijn verplicht om materiaalcertificaten van de oorspronkelijke producenten af te leveren en om staal te leveren dat voldoet aan de Europese productnormen. Zo is het bijvoorbeeld in principe niet meer mogelijk om P-staal (drukstalen) te verkopen als S-staal (constructiestaal). Dit vraagt een bijzondere inspanning op het vlak van traceerbaarheid/naspeurbaarheid en de oorsprongsverklaring van het verkochte staal. Er wordt gelobbyd om te proberen deze eisen te beperken, maar de NOTified BOdies (NOBO's), de certificerende instanties voor EN1090 en EN15085, houden zich aan de strikte toepassing van de normen.
- De lastoevoegmaterialen moeten conform de Europese productnormen zijn. Dat is niet nieuw. Maar ze moeten ook geleverd worden met de DoP (prestatieverklaring, enkel voor bouwproducten EN1090) en de oorspronkelijke materiaalcertificaten (meestal 2.2 volgens EN10204) van de toevoegmateriaalproducenten, waardoor handelaars verplicht zijn om de oorsprong van wat ze verkopen, prijs te geven. Om een DoP te kunnen uitgeven, moet de producent (of de handelaar, indien hij zelf de lasproducten verpakt) ook een FabrieksProductieControle-systeem (FPC) opstellen volgens de norm EN 13479 of de EN 18273. Ondernemingen (voornamelijk kmo's) die werken conform de EN1090 of EN15085 en bijgevolg hun

leveranciers van toevoegmetalen vragen om hun de nodige technische en normatieve documentatie te verschaffen om hun LasMethodeKwalificatie (LMK/PQR) volgens EN ISO15610 te kunnen opstellen, worden regelmatig geconfronteerd met onbegrip van de leveranciers. Er is nog veel onwetendheid m.b.t. het gebruik van 'standaardlasmethodekwalificaties' volgens EN ISO 15612, wanneer producenten van lasposten de LasMethodeBeschrijvingen (LMB's/WPS'en) of LMK's die bij de posten 'horen', verkopen, terwijl het type laspost geen essentiële variabele is, m.a.w. laspostonafhankelijk!

- In werkelijkheid is de markt van de bouw van individuele woningen, ondanks de wettelijke verplichting, nog maar

weinig blootgesteld aan CE-markeringen wat betreft gelaste constructies. Toch zijn opdrachtgevers zoals studie- en architectenbureaus en institutionele opdrachtgevers voortaan in staat om de toepassing van EN 1090 te eisen. Zelfs wanneer er geen strikt wettelijke verplichting bestaat, gebeurt dit nu meer en meer systematisch via een uitdrukkelijke vermelding in het lastenboek. Bij aanbestedingen wordt de EN1090 of EN15085-certificering een objectief selectie-criterium. De grote bouwondernemingen in

België reageerden snel door zich bij te scholen en door een FPC te implementeren en te laten auditeren volgens EN1090, wanneer ze een bepaalde aanbesteding niet binnenhaalden. Bij de spoorwegen zijn de werkplaatsen van de NMBS bijna allemaal EN15085 gecertificeerd. Ook zij eisen dus dat de onderdelen die ze aankopen bij hun leveranciers om rollend materieel te herstellen of te produceren, voldoen aan de eisen van EN 15085. De NMBS is, in samenwerking met Agoria, sinds november laatstleden gestart met infosessies en de selectie van hun leveranciers in functie van de 15085 certificering. Andere bedrijven die actief zijn in de spoorwegtoepassingen, zoals Alstom en Bombardier, zijn ook actief op zoek naar EN15085 gecertificeerde bedrijven.

ER IS NOG EEN LANGE WEG TE GAAN OM AAN DE VRAAG NAAR LASCOORDINATOREN TE VOLDOEN

- De functie van lascoördinator is een toekomstgericht beroep geworden dat noodzakelijk zal zijn op verschillende niveaus binnen de lasbedrijven. In België hebben ong. driehonderd mensen tijdens de afgelopen twee jaar een opleiding gevolgd voor RWC-B (verantwoordelijke coördinator voor staalconstructies, basisniveau). Sommigen van hen verdiepten hun kennis verder met een opleiding voor IWV (International Welding Technologist) of IWE (International Welding

Engineer): er waren nog nooit zoveel inschrijvingen voor deze duurdere en veeleisende opleidingen. Toch is er nog een lange weg te gaan om aan de stijgende vraag van lascoördinatoren te voldoen.

- Alle normen (EN1090, EN15085, drukvaten ...) eisen dat lassers gecertificeerd zijn voor het laswerk dat ze verrichten. In vele gevallen stelden we vast dat bij kwalificatieproeven van de lasser of de lasmethode (LMK/PQR) de (niet-)destructieve controle/testen kwalitatief niet toereikend waren. Velen denken dat lassers die 'esthetisch mooie lassen' uitvoeren, in ieder geval goed zijn, vooral wanneer ze dertig jaar ervaring hebben. Door de invoering van de lassercertificaties, de LMB's, de LMK's en de 100% visuele controle volgens EN ISO 5817 kan op een objectieve manier aangetoond worden dat het geleverde laswerk kwalitatief verbeterd.

BESLUIT

De uitvoeringsnormen voor gelaste componenten hebben geleid tot een aanzienlijke verandering: de personen die met lasbewerkingen in aanraking komen, hebben technische kennis verworven, waardoor ze veeleisender geworden zijn en beter produceren. Ondernemingen en kmo's die stappen hebben durven te ondernemen, getuigen nu dat de FPC's de gelegenheid boden om hun vaardigheden en kwaliteit te verbeteren, in die mate zelfs dat hun reputatie en het vertrouwen van de klanten

stegen. Velen getuigden dat het ondernemen van deze stappen hun verkoop stimuleerde. Anderzijds ontmoeten handelaars van staal, lastoevoegmateriaal en lasposten steeds meer opgeleide personen. Sommigen van hen hebben nog geen tijd vrij kunnen maken om zich te verdiepen in de lascoördinatie en worden steeds vaker geconfronteerd met klanten die niet meer dezelfde taal spreken of die ontdekken dat hun leverancier niet over voldoende normatieve inzichten beschikt, waardoor ze het vertrouwen verliezen. Het wordt noodzakelijk voor alle actoren in de lassector, zelfs in kmo's, om alles doortastend te begrijpen omtrent de gestelde eisen voor de basismaterialen, de lassers, de lasmethodes (LMK en LMB), de coördinatoren en de certificering van de FPC's ... De RWC-B-opleiding was oorspronkelijk bedoeld voor lascoördinatoren van bedrijven die metaalconstructies vervaardigen in S235 tot S355 (en een beetje rvs). Deze opleiding die beperkt is tot de basis (11 dagen voor RWC-B i.p.v. 78 dagen voor IWS/IWT/IWE, verspreid over 18 maanden) en enkel deze materialen behandelt, is niet alleen een uitstekende opleiding voor lascoördinatoren EXC2 (EN1090), maar is ook onmisbaar geworden voor de verschillende actoren binnen de laswereld: verkopers van toevoegmaterialen of lasposten, studie bureaus, staalproducenten en handelaars, kwaliteitscontroleurs en zeker ook voor docenten in technische of hogescholen, beroepsopleidingen die centraal staan in de toekomst van onze lassector. □

Het Belgisch Instituut voor Lastechniek (BIL) organiseert binnen dit kader de volgende workshops en opleidingen die bedrijven moeten helpen om aan bovenstaande eisen te voldoen:

- Workshop EN15085 'spoorwegtoepassingen: lassen van spoorwagvoertuigen en onderdelen', in samenwerking met de NMBS en Agoria (januari 2016, Zwijnaarde): Deze workshop helpt de vele kleine en middelgrote staalconstructiebedrijven vlot op weg bij het zich in orde stellen met de EN 15085, performantieklassen CPC2, CPC3 en CPD. Tijdens de serie workshops worden er vooral praktische zaken meegegeven: inclusief een gebruiksklaar uitgeschreven (las)kwaliteitshandboek met werkinstructies en invulformulieren
- Workshop Lasserkwalificatie volgens EN ISO 9606-1:2013 met handige Exceltool (21 januari 2016 in Gent)
- Workshop EN 1090 CE-Markering concreet toegepast! (februari 2016, Zwijnaarde Syntra)
- Opleiding Lascoördinator voor staalconstructies 'RWC-B' (EXC2, EN1090) (maart 2016, Brussel)
- Opleiding Visueel Lasinspecteur 'VT2' (februari 2016, Brussel)

Verdere informatie en contact:

www.bil-ibs.be/opleiding
Hilde Moens, operationeel verantwoordelijke opleidingen,
+32 (0)470/60.68.00, hilde.moens@bil-ibs.be

